

1659.

- ^{a, b}
1. Beckman, Johann Volk.: De pactis adjectis
2. Beckman, Joh. Volk.: De incendio doloso et culpato
3. Beckman, Johann Volk.: De contractibus realibus.
4. Beckman, Joh. Volk.: De Augustis.
5. Beckman, Joh. Volk.: De nuptiis
6. Beckmann, Joh. Volk.: De statu imperii Romani
7. Beckmann, Johann Volk.: De jure alienandi
8. Beckman, Joh. Volk.: De servitutibus.
9° = Beyerus, Noricus: De cadaveribus pun-
tum.
10 Bossius, Jo. Andreas: Julii Agricolaе ortus, edu-
catio et studia
11. Reyer, Wolfgang Andreas: De infamia et ejus evan-
gandi modis
12. Richterius, Christophorus Philippus: De justa
morum sententia in proprium sanguinem

- 1659,
13. Richter, Christophorus Philippus : De quaestibus bus. 1
14. Richter, Christophorus Philippus : De libellis 2
15. Richter, Christophorus Philippus : De apostolis. 25
16. Schmidlius, Johannes : De serviti Julii principatu 26
17. Schroeterus, Emerus Fridericus : De retroactione
18. Schroeterus, Emerus Fridericus : Theses juridicae, 27
 ex Digestorum et Codicis libris, novellis, Constitutio-
 nibus, jure canonico et recess. Imp. Vesumptae 2
19. Schroeterus, Emerus Fridericus : De dispensatio- 27
 nibus.
20. Stranckius, Johannes : De pignore legali sen facti. 3
21. ² Strunck, Georg Adamus : De jure aggraviandi sive 3
 remissione veniali. ? Dresd. 1659? 1660
 transmissione. 3
22. Stranckius, Johannes : De transactionibus 3
23. Stranckius, Johannes : De Germanicae nationis 3
 in haereticis imperio Romani statu praecipua

1659.

24. Struvsius, Johannes : De transactionibus.
25. Struve, Georgii Adamus : De natura obligatio-

rum -
bata 26ta Struv, Georgii Adamus : De pluribus. 2 Saem. 1659
- 1766.

27ta Struve, Georgii Adamus : De divisionis exceptione.
- 2 Saem. 1659.

28. Struve, Georgii Adamus : De mutuo.

29. Struve, Georgii Adamus : De usuris . . . et prioribus
IV Reg. libris.

30. Struve, Georgii Adamus : De publicis judiciis

31. Struvius, Georgii Adamus : De dividualitate.

32. Wissham, Hely Harbord, von : De repressaliis

33. Worma, Georgii : De genibus

bonis

entia

47

DISPUTATIO JURIDICA

^{DE}
INCENDIO DO-
LOSO ET CUL-

POSO,

^{Quam}
DIVINA ANNUENTE GRATIA

^{Et}
Magnifico Jctorum in Illustri Salanà ordine
suffragante

P R Æ S I D E
V I R O

Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo

DN. JOH. VOLK. *Bechman*/

J. U. D. famigeratissimo, Profess. Publ. Ordinario

longè meritissimo, Consiliario Saxonico, Curia Pro-
vincialis, Facultatis Juridicæ & Scabinatus Assessore
gravissimo,

Dn. Præceptore, Patrono ac Promotore suo summâ observantiâ
æternùm devenerando,

Publicæ eruditorum disquisitioni subicit

LEVINUS *Bindeman*/ Gardel. Marchicus,

A U T O R.

In Auditorio Jctorum

Ad d. Decemb.

JENÆ, Literis JOHANNIS NISII, clō lcc LIX.

DISPUTATIO JURIDICA

INCENDIO DO.

LOSO ET CIL.

POSO.

DIVINA ANNUNTE GRATIA

Magnifico Consilio in Illustri Silesia ordine

Magistri

FRASIA

VILLO

Magistri de illis, Comitiatus apud Frickensia sine

DN. JOH. VOLK. SCHÖNHAUSEN

J. U. D. Silesiensi, Procl. Publ. Ordinario

Senae iuridice, Collegio Silesiae, Cancellario

Magistri de illis, Comitiatus apud Frickensia sine

Da Praeposito Senae iuridice, Collegio Silesiae, Cancellario

Magistri de illis, Comitiatus apud Frickensia sine

J. EVINUS, Praepositi Senae iuridice, Collegio Silesiae, Cancellario

In Senae iuridice, Collegio Silesiae, Cancellario

Magistri de illis, Comitiatus apud Frickensia sine

Magistri de illis, Comitiatus apud Frickensia sine

Q. D. B. V.

Peccatum à Modestino in *l. obligamus. 52. de Obl. et Action.* constituitur summum genus, cuius variantur species, quas ex professo tractat noster Imperator in *ff. lib. XLVII. et sequ.* Hos ipse vocat duos terribiles libros, qui positi sunt de delictis privatis & extraordinariis nec non publicis criminibus, qui omnem continent severitatem, pœnarumq; atrocitatem *l. 2. §. 8. in med. C. de V. I. E.* Mihi in præsentiarum allibet unam tantum attingere speciem, scilicet Incendium. Antequam autem illam tractationem ordiar, operæ pretium mihi visum fuit præmittere elegantissimum locum Aristotelis *l. 1. Eth. c. 10.* in quo principia & generalia fundamenta præcedentis materiæ continentur; Præ aliis versionibus mihi arridet *Hugonis Grotii lib. 2. c. 17. §. 2.* erudita translatio quam hoc loco subjiciã: Damni datio, *inquit*, tribus modis in hominum societate contingit, ea quæ ab ignorantia procedit, Infortunium dicitur, ut si quis egerit quidpiam, non in quem existimabat,

A   aut

aut quod non putabat, aut non quo putabat modo, aut non tali fine, ut si quis se ferire non hoc instrumento, non hunc hominem, aut non hujus rei causâ credidit, sed evenit quod ipse non proposuerat sibi; puta, vellicare voluit, aut non vulnerare, aut non hunc non hoc modo. Ergò si ita præter id quod expectari potuit damnum detur, erit infortunium. At si ita ut expectari ac prævideri aliquo modo potuerit, sed non improbo animo, culpa erit aliqua, nam culpæ affinis est, qui in se habet agendi principium, qui verò extra infelix. At quoties id quod facit sciens facit, non tamen deliberatò, fatendum est adesse injuriam, ut quæ facere homines solent per iracundiam & perturbationes similes, aut naturales aut necessarias, nam qui irâ commoti lædunt, & culpam admittunt, ab injuriâ non vacant, neque tamen justî aut improbi dicuntur, at si quis idem consultò admittat, is verò improbus & injustus rectè nominabitur. Meritò igitur quæ per iram fiunt censentur non ex proviso fieri, non enim incipitis, qui ex irâ quid facit, sed is qui iram provocavit, atque eò fit, ut sæpè in judiciis rerum ejusmodi non facti sed legitima fiat quæstio, nascitur enim ira ex eo, quod quis injuriosè factum existimat. Non ergò sicut in Contractibus an
hoc

hoc factum sit disputant: ibi enim nisi quæ inter-
cesserit oblivio, omninò altera partium improba
est, quæ fidem non implet. Sed an justè factum
sit, quod factum est exquiri velint. At qui prior
struxit insidias nihil ignorans fecit, qua re non
mirum, si alter sibi injuriam factam putat, alter
non putat. Est tamen ut & qui tali ex causâ læ-
dit injustus cenferi debeat, si nempe æqualitatis
aut proportionis normam excedat, quod repo-
nitur, sic justus est qui deliberatò justè agit, alio-
qui quis justè agere potest spontè tantùm, non
& deliberatò. Cæterùm eorum, quæ non spon-
tè fiunt, alia veniâ digna sunt alia minùs. Veniâ
digna, quæ non ab ignorantibus modò, sed & ob
ignorantiam fiunt: At si qua ab ignorantibus ad-
mittantur, nec tamen per ignorantiam, sed tali a-
nimi morbo, qui communes humanæ naturæ fi-
nes excedat, non digna sunt quibus ignoscas.

Ex quo lectu dignissimo loco satis evidèter pa-
tet, Damnum triplicè habere originem. Vel enim
1. oritur ex dolo, quod dolosum, vel 2. ex Culpâ,
quod culposum, vel 3. ex casu fortuito, quod casu-
ale vocari solet. *l. 23. de R. l. l. 11. de negot. gest.* Et hæc
etiam, uti patebit ex proximè proponendis, oc-
currunt in Incendio, cujus tractationem absque
ulteriori præloquio auspiciabor. A Te autem,

Benevole Lector, veniam & peto & expecto,
quod hoc studii mei Tyrocinium ausus sim pu-
blicè tecum communicare, in quo scopum,
quem præspeculatus sum, fortè non semper te-
rigi. Tuam, ô Jehova, opem desidero & humil-
limè imploro.

THES. I.

Describi autem potest INCENDIUM DOLOSUM, quod
sit damnum alteri vel ejus rebus dolo malo ini-
micitia vel prædæ causâ illatum. Vel quod sit
perpetratio maligna, quâ quis malâ fide & ani-
mo ignem in alterius ædificia vel bona immittit, ut da-
mnum inde oriatur. Dividitur Incendium communi-
ter à Dd. in Casuale, Dolosum & Culpofum. *arg. l. 11. ff.
de Incend. & c. Angel. Arerin. tractatu de maleficiis verb.
Incendiariorum n. 1. & seq. Mysing. cent. 6. obs. 88. n. 2. & seq.*
Omnes autem has species hîc exponere nec libet
nec licet. Ideoque sepositâ primâ reliquas duas tantum,
certas ob causas, breviter tractabo.

II.

Considerandum hic venit I. Subjæctum, quod da-
mnum dat; Et sunt Personæ. Distinguuntur autem hæ
personæ, quod alia sint doli capaces, alia non. Constat
enim doli mali essentiam consistere in *accipiens* nocen-
di, ex proæresi autem agere est ex proposito agere *l. 11. §.
2. de pæn.* seu datâ operâ *l. fin. §. 1. de Incendio junct. l. 10.
ad L. Corn. de sicar.* vel ex voluntate *l. 14. d. 1.* dolus e-
nim non potest esse absque facientis voluntate. Hinc
consequens est ubi non adest *accipiens* vel lædendi vo-
luntas, ibi nec dolus committi potest.

III. Ta-

III.

Talis proæreis & animus lædendi non est i. in Furiosis, Insanis, dementibus, quâ talibus. illos enim fati infelicitas excusat *l. 3. §. 1. de injur. l. 12. ad L. Corn. de Sicar. l. fin. de administrat. tutor. l. 40. de Reg. Jur.* Et hoc in tantum procedit, ut ne quidem extraordinariâ poenâ furiosus affici possit *arg. dd. ll.* Probandus tamen est furor, cum non præsumatur, vel ex dictis factisque insanis *l. 27. de condit. Instit. l. 23. §. sin autem. solut. matrim. vel ex inordinato memoriæ statu aut infaniâ præcedente, adhibitis etiam interdum medicis, nam tanta est hominum malitia, ut post perpetratum delictum ad qualemcunq; prætextum furorem simulare soleant* *Wes. ad tit. L. Corn. de Sic. n. 25.* In furioso certis intervallis tali an prædicta quoque locum haberent, dubitari possit, cum videatur firmius in eo esse animi iudicium. Dicendum tamen quod idem obtineat, si tempore furoris deliquerit, cum enim eo tempore non minus sensu careat ac perpetuò talis, nulla videtur esse diversitatis ratio. Si verò eo tempore, quo sanæ mentis fuerit, aliquid dolo admisit, à poenâ non excusatur *l. 14. ff. de Off. Præsid.*

IV.

II. In Infantibus & Infantia proximis, quos excusat consilii innocentia *l. 12. ad L. Corn. de Sic. l. 2. §. 19. vñ bon. rapt. l. 1. §. 32. de Scto Silan.* cum enim nec velle nec nolle habeant *l. 139. de R. J. & usum rationis nondum adhibere possint, eos neque dolo aliquid facere, neque voluntatem lædendi habere posse rectè inferimus.* Accipimus autem hîc infantem septem annis minorem *l. 18. C. de jure deliber.* hæc enim ætas quicquid videt, ignorat *l. 1. C. de fals. monet.* An autem hoc ad pubertati proximos

mos quoque extendi possit *Q*. Et *Dd. d. l. 1. Juris interpretatione ad eos quoque qui necdum doli capaces*, & sunt pubertati proximi, h. e. decimum annum nondum egressi, extendi posse statuunt. *Wesembec. loc. cit. n. eod.* Quod sanè æquissimum est, nam quoties in delicto minor est dolus, toties poena quoque minor esse debet. *Angel. Aret. d. tract. verb. Scier. n. 12.* Sed in minore, s. pubertate proximo non est tantus dolus, quantus in majore, mitius ergò rectè cum illis agitur. *Wesemb. d. l.* Idque in Ordinationibus quoque Imperii cautum esse videmus *P. H. D. art. 178.* ubi in minores non statuitur poena ordinaria. Alii relinquunt arbitrio prudentis judicis, qui id ex circumstantiis determinet. *Zoësius in Com. ad ff. tit. de Obl. & Act. n. 48.* hæc de re infra de poenis plura proponam.

V.

III. Neque proæresis neque dolus in iis est, qui ex negligentia & ignorantia agunt, hi enim solùm culpam admittunt. Item in illis, qui ex repentino motu & animi perturbatione, non levi mentis judicio contraria agunt, ut iracundi, quod senim fit ex calore iracundia, non fit ex animi judicio *L. 48. de R. J.* Quamvis ne vehementem quidem iram excusare posse videatur, cum licet ira quidem sit furor, non tamen omninò mentem auferat. Contrarium tamen omnibus ferè placet *Dd.* ita tamen, ut à poena quidem planè non excuset, sed tantùm mitiget, cum consilium auferat ira, & factum minuat. *Zoëf. d. Com. tit. ad L. C. de Sic. n. 61.* Prædicta obtinent, si iracundia talis fuerit, quæ delinquentem à mente quodammodò alienaverit, aut si ex justâ causâ ira provenierit, vel si damnum irâ illâ adhuc durante & in continen-

tinenti, non verò ex intervallo datum fuerit. Theod. *Col. leg. crim. disp. 10. tb. 4. L. H.* Plura requisita recenset Gaius *lib. 2. obs. 106. n. 12.*

VI.

Hæc jam dicta stabilimus hoc solido argumento: Quicumque destituuntur usu rationis, nec habent perfectum & plenum animi iudicium, illi dolo damnum dare, & per consequens Incendium dolosum committere non possunt. Et subsumimus ex jam dictis: Atqui furiosus, Infans &c. destituuntur usu rationis &c. E. Vidimus jam quænam Personæ doli non sint capaces, ex quibus simul intelligemus, quænam ad dolum committendum sint habiles arg. *pr. Inst. de his qui sui vel al. juris.* Et patet nullos homines nisi quibus firmus animi sensus, perfectumque animi iudicium est, Incendii dolosi reos dici posse. Hi autem rursus vel ipsi propriis manibus damnum igne dant, vel alios ad immittendum ignem instigant. De quibus infra de pœnis pluribus dicetur.

VII.

OBJECTUM Incendium dolosum cum reliquis Incendiorum generibus commune habet, nempe res quaslibet combustibiles, sive mobiles sive immobiles, sive proprias sive alienas, quas omnes hoc loco enumerare velle, non diligentis sed otiosi foret. Notandum quod etiam in re propria Incendium dolosum committi possit, maximè si ignis eo animo appositus fuerit, ut per conflagrationem propriarum rerum, v. g. ædium, vicinorum quoque ædes unà consumantur. Dn. Carpz. *PRAX. Crim. p. 1. q. 38. n. 46.* Melioris tamen methodi gratiâ hæc res considerari possunt, ratione juris, quod in res privatas habemus. Et id à Dd. communiter duplex statuitur:
Aliud

Aliud in re, aliud ad rem, per *l. 19. l. 11. l. 13. §. 1. de damn. inf. l. 25. de O. & A.* Jus in re definiunt, quod sit facultas jure competens, quæ ipsi rei inhæret, adeoque actionem ipsam rem sine personæ obligatione persequentem, producens. *l. 25. de O. & A. & §. 1. Inst. de Action.* vocatur Germ. das dingliche Recht / oder dingliche Berechtigkeith. Statuitur hoc à nonnullis Dd. quintuplex 1. Dominium. 2. Servitus. 3. Pignus. 4. Jus hereditarium, & 5. Possessio *l. 13. §. 1. C. de judic.* Ab aliis tantùm triplex. Jus ad rem definitur, quod sit facultas jure competens, quâ ad rem præstandam, h. e. dandum aliquid vel faciendum aut aliquando patiendum, personam ex factò suo obligatam habemus *l. 3. l. 25. de O. & A.* Hòrum itaque jurium respectu Incendium dolosum committitur vel in rem, cujus dominium plenum penes nos est, vel eam cujus usus nobis debetur, vel eam quam securitatis gratiâ ob debitum retinemus, sive eam quæ jure hæreditario aut successione ad nos perventura erat, aut etiam eam cujus dominium utile penes nos est, directum autem penes alterum.

VIII.

FORMA Incendii dolosi in eo maximè consistit, ut ignis ex proposito & deliberato animo atque ad eò dolo immittatur. Is autem regulariter non præsumitur, sed ab accusante probandus venit, saltem ex indiciis & conjecturis, ut puta ex qualitate facti, temporis aut personarum. Prosp. Farin. *pract. crim. p. 3. q. 110. n. 6.* Berlich. *p. 4. conclus. 25.* Non sufficiens autem ad talem probationem indicia aut conjecturæ quævis, sed ad minimum tales propter quas torturæ quis subjici potest. *P. H. D. art. 25.* nudæ enim & simplices conjecturæ aut præsumptiones neminem damnant. *l. 25. C. de probat. ubi Q. An is, quem fama*

fama fert ignem immisſiſſe, ex ſolo rumore poſſit tortu-
ræ ſubjici? Quod negatur per communem Dd. regulam,
quod fama per ſe non ſufficiat ad decernendam quæſtio-
nem, cum indicia ex quibus decernenda venit quæſtio,
debeant eſſe certa & evidentia, fama autem ſit fallax &
plerumque originem ex levi cauſâ ducat. Sunt tamen
qui exiſtimant famam, maximè ſi vehemens ſit, & ortum
habeat à perſonis honeſtis & fide dignis, non levibus,
ſufficiens ad torturam indicium ponere, & ſi probetur
duobus teſtibus integræ opinionis, moti *cap. qualiter exi.*
de Accuſat. Verùm utut hæc opinio uni vel alteri placeat,
tutiùs tamen eſt aſſerere famam per ſe non ſufficere
ad torturam, ex eâ ratione quòd ſit indicium valdè re-
motum à delicto, & ſatis fallax sæpiùs, atque ita nimis
durum foret hominem tormentis ſubjicere ex nudâ fa-
mâ. *Zoel. in Com. ad ff. tit. de quæſtion. n. 14.* Sed quid ſi
is qui ſuſpectus de Incendio fugiat, an fugiendo crimen
confiteatur, & idcò captus torturæ ſubjici poteſt? Certum
quidem eſt ex fuga non leve contra fugientem oriri in-
dicium, ut patet ex *Nov. 53. c. 4. §. 1.* an autem hæc tam
magni momèti ſint, ut exinde colligi poſſit probatio cri-
minis, & idcò propter illâ quæſtionibus ſubjici quis po-
ſſit variæ ſunt Dd. opiniones. Quidam id affirmant quos
latè recenſet *Fatinac. d. l.* Aliis contrarium placet, eò
quod fuga poſſit contingere ex cauſâ rationabili aut
probabili. Distinguunt alii, an fuga ante inquiſitionem
formatam aut accuſationem contigerit, an verò poſt
eam. Poſteriori caſu nihil operari fugam contra fugi-
entem ſtatuunt. Priori caſu tradunt non levem con-
tra fugientem gigni præſumptionem delicti, illumque in

B

majo-

maiores sceleris admissi suspicionem cadere, ex hac ratione, quod non aliud possit videri ejusmodi fugam causasse, quam conscientia sceleris, & hoc casu quaestionibus subjici posse arbitrantur Zoef. *loc. all.*

IX.

Communiter autem pro sufficientibus in probando Incendio indicia habentur haec, si quis vel clandestinè & occultè igneas faces, vel ignea tela, aliave fomenta ignem facilè concipientia domi suae præparasse à quoquam visus fuerit, & paulò post præter spem in loco, ubi aliàs ignis ali non solitus, incendium exortum fuerit *P. N. D. art. von heimlichen Brandt Berlich. loc. all.* nisi is qui accusatus liquidò probare possit, se eam materiam ad finem licitum destinasse *Zang. de tortur. c. 2. n. 69.* Item si quis cum suo vicino inimicitias gesserit, & brevi post incendium in vicini aedibus exortum alter se absentavit, & aliquandiu recessit, etiam praesumptio contra eum est, quod is incendium immiserit, & ob id torturæ subjici potest. Quidam tamen distinguunt inter inimicitias ortas ex causâ levi & ex causâ gravi, quod hoc casu ponant sufficiens indicium, non illo, nisi alia concurrant adminicula. Alii statuunt ne quidem capitales inimicitias, si alia desint adminicula sufficere ad torturam, cum ex eo solo nequeat quis argui sceleris reus, quod inimicus sit. *Zoef. d. l.*

X.

Minas quoque praecedentes sufficiens ad torturam indicium esse communis habet *Dd.* sententia, maximè si persona ea quæ minata, sit malæ famæ, aut aliàs solita exequi minas, sive tacitè sive expressè incendium minata sit, nihil interest. *Berlich. d. l.* Posset tamen dici, cum sæ-

pè

pè per iracundiam & lubricum linguæ proferantur verba, sine intentione exequendi *l. 7. ad L. Jul. Majest.* id judici considerandum relinqui posse, qui pensitet quo animo sint prolata minæ an ab iracundo, an sedato, an sint absolutæ an conditionatæ, an delictum in continenti, an verò ex intervallo secutum sit. *Zoef. d. l.* Propter hæc itaque & similia ad torquendum sufficientia indicia, si reus quæstionibus subjectus, & crimen in torturâ confessus fuerit, poenâ LL. in ejusmodi incendiarios destinatâ afficitur, quod si post torturam iterum neget, denuò torquendus est, quemadmodum nuperrimè pronunciatum est à Nobilissimo Scabinatu Jenensi ad requisitionem Johann Georg. Fischers zu Drackendorff 13. Maji 1659. Als ihr Uns die wider Georg Krisen ergangene Inquisition acta fernerweit zugeschicket / und e. d. r. d. 3b. g. d. S. w. v. r. Hat Inquisit nochmals gestanden und beskant / daß er an seines Stieffbruders Scheune Feuer angeleget / und dadurch eine erschreckliche Feuersbrunst verursacht. Doferne er nun vor öffentlichen gehegten Gerichte darbey beständig verbleiben wird / ist die in unserm vorigen Urthel (*vide thes. 14. in fine*) albereit erkante Straffe des Feuers an ihm zu exequiren. Solte er aber die That wieder leugnen / so ist er wieder in die Custodi und verhafte zu bringen / und vermittels anderweitigen tortur auff obgedachte Articul zu befragen. B. X. B.

XL

Finem tanquam notorium præsupponimus. Transimus autem ad Effectum, in quò explicando paulò latius occupabimur. Poenæ in ejusmodi dolosi incendii auctores jure Civili variæ sunt constitutæ. Puniuntur enim vel capite *l. ult. §. 1. ff. de incendio. &c. l. 10. ad L. Corn. de*

Sicar. Vel incendio aut ignis concrematione *l. 9. ff. de incendio;* Vel bestiarum dilaceratione *l. ult. §. 1. eod.* Vel deportatione *ibid.* Et hæ pœnæ, tum ratione facti, tum locorum, tum quoque pro personarum qualitate diversimodè infliguntur.

XII.

Quando enim Incendium committitur in civitate, vel oppido, & delinquens sive Incendiarius sit vilis persona, & domus aliudve ædificium, vel acervus frumenti juxta domum positus actualiter sit accensus, Incendiarius tunc dicitur igne comburi. *l. qui ades. 9. ff. de Incendio.* Et est ratio quare igne comburatur, nam cum incendium in civitate causando, quam plurimos periculo exponat, ut incauti vivi que in suis aut aliorum domibus comburantur, idè æquum est, ut hic maleficus eadem absumatur pœnâ quam aliis nequiter præparavit *arg. l. 9. ff. de Extraord. crimin. Damhoud. in prax. rer. crim. cap. 103. n. 5. Angel. Aretin. tract. malef. verb. Incendiario n. 22.* Sed si omnia prædicta quatuor concurrant, & incendiarius sit in aliquo gradu constitutus, & incendium est magnum, tunc non concrematur sed capite punitur; Si verò est parvum deportatur *l. ult. §. 1. de Incend. l. 28. §. 12. ff. de pœnis.* Quid si incendium fiat extra mœnia civitatis vel castrorum & incendium magnum, & delinquentis persona in dignitatis vel status aliquo gradu sit posita, ut vita deberet ei ex benignâ dispensatione concedi? tunc deportatur *l. 12. de incend.* Si parvum est relegatur. At si Incendiarius est vilis persona & incendium magnum debet decapitari *l. 1. & l. 10. ad L. Corn. de Sic.* Si incendium est parvum tantùm deportatur. Hæc ita Jure Civili obtinent.

XIII.

XIII.

Jure Canon. Si quis incendit Ecclesiam vel alium locum religiosum is ipso jure est excommunicatus *c. tua nos extra de sent. excom.* sepulturaque privatur *can. 22. c. 23. q. 8.* ubi Pontifex: Si quis malo studio sive pro odio sive pro vindictâ ignem apposuerit, aut apponi fecerit, aut appositoribus auxilium & consilium scienter tribuerit, excommunicetur, & si mortuus fuerit, Christianorum careat sepulturâ, nec absolvatur, nisi prius damno, cui intulit secundum facultatem resarcto, juret se ulterius ignem non appositurum. Nec ab hâc pœnâ à quoquam nisi à Papâ absolvi potest, ut traditur in *c. ante alleg.* Si verò alium locum, non est excommunicatus, sed excommunicandus & damnum tenetur emendare, *c. tua nos. all.*

XIV.

Hodiernis moribus ex Constit. Criminali Caroli V. Imp. incendiarii ejusmodi dolosi ignis & flammarum supplicio afficiuntur, viviq; comburuntur. *P. H. D. art. 125. verbis.* Die boshafftigen überwundenen Brenner sollen mit dem Feuer vom Leben zum Tode gerichtet werden. Incendiarii enim, in Republ. perniciosissimi ante omnia è medio tollendi & ex humanâ societate extinguerendi sunt, utpote qui nullâ utilitatis pellecti ratione, sed solo odio, invidiâque ducti, bonum & commodum habitationis, quod natura provida sagaciter ad tutandos homines ab imbris, ventis, tempestatibus & aliis cœli injuriis, excogitavit, aliis nequisimè cripiunt; Ideoque haut æquo ac justo gravius visum fuit Imperatori Carolo V. hanc atrocissimam pœnam hujus horrendi criminis reis imponere. Damhoud. *loc. alleg.* Et hæc pœna in quam-

multis locis etiam in Saxonis Provinciis incendiariis huiusmodi dolosis dictari solet. Prout hoc sententia nuperrimè contra Georg Krisen incendiarium (*qui propè Jenam combustus fuit*) in prelaud. Collegio Salano *d. 6. mensis Maji hujus anni* lata testatur; verbis: Als ihr uns Inquisition acta wider den verhaftten Georg Krisen ergangen/fernerweit zugeschicket/und e. d. N. z. b. g. d. S. w. v. N. Hat Inquisit gestanden und bekandt / daß er den 8. April. des Abends/an seines Stieffbruders/Hans Hundertmarcks Schemme/zu Wöllnis/Feuer gezeget/und vorfesslich dadurch eine grosse schädliche und erschreckliche Feuersbrunst verur- sachtet. Doferne er nun vor öffentlich gehegtem Gerichte bey dieser seiner Uracht und Bekantnis verharret/ wird er mit dem Feuer vom Leben zum Todte gebracht. V. N. W.

XV.

Nec distinguitur an Incendiarius nobilis & in dignitate constitutus, aut an plebejus, infimique, subsellii homo fuerit, dubitari tamen potest, An idem supplicii genus in foeminas delinquentes statui possit? Et omninò affirmamus, cum propter generalitatem textus in *d. art. 125.* tum propter identitatem rationis, qua idem solet constituere jus *l. 32. ff. ad L. Aquil.* Nullum enim est dubium, quin foemina alterius aedes incendendo & comburendo aequè graviter delinquat ac masculus, idem namque damnum per eam atque per hunc infertur. Nec criminis atrocitas admittit, ut excusationem aliquam mereantur, nam incendium inter gravissima delicta refertur. Quid enim gravius & atrocius est, igne domos aliorum accendere, unde tam grave oritur dispendium? Neque sexus imbecillitas eas quicquam excusare poterit. Quamvis enim propter eam multis in jure nostro gau-

gaudeant privilegiis, ea tamen ultrà casus à jure expres-
sos non sunt extendenda. *l. ult. C. de jur. & fact. ignor.*

XVI.

An etiam Incendiariis ob leve saltem damnum da-
tum, & incendium quocunque loco excitatum hæc ignis
pœna dictari debeat, inter Dd. disceptatur? Quidam di-
stinguunt inter incendiarios simplices & temerarios, qui
vindictæ cupidi ex quâdam temeritate unius saltem hor-
rea, fœnilia, stabula aliave ædificia, maximè propè viam
aliove loco solitario posita, nullo extincto homine
combusserunt; & inter Incendiarios famosos, qui vel ab
aliis mercede conducti vel emissi, vel proprio motu, ceu
diffidatores ob inimicitias privatas, toti communitati
damna minati sunt, minasque exequendo, incensis op-
pidis & pagis tam innocentibus quàm nocentibus da-
mna dare laborârunt. Hos omninò sine ullo discrimi-
ne damni dati igne puniendos esse statuunt, idque non
solum ob gravitatem hujus incendii dolosi per se, tum
respectu communis societatis, ad quam planè subverten-
dam bonis deperditis directum est, tum respectu priva-
torum hominum, quorum sæpè numerò magna multi-
tudo ad extremam immeritò planè redigitur paupertate-
m, tum denique respectu finis, qui non ut in aliis deli-
ctis vel commodum vel voluptatem aliquam expectat,
sed ex merâ invidiâ & nocendi libidine ad multorum in-
teritum tendit. Damhoud *pr. rer. crim. c. 103. n. 1.* Sed &
ob alia plura, quæ ibi concurrunt atrociora scelera, v. gr.
diffidationem homicidium &c. quæ singula per se sola
gravissimas mortis merentur pœnas. Illos verò simpli-
ces incendiarios ob incendium parvum excitatum, ex
quo nec homines perierunt, nec faciliè perire potuerunt,
nec

nec item aliis vicinis damnum datum fuit, aut facile dari potuit, ultimo quidem supplicio, at mitiori gladii poenâ afficiendos esse existimant, tum quod in hisce malevolus homines pariter occidendi vel aliis infontibus nocendi animus cesser, & reliqua delicta in famosis illis concurrentia deficiant, tum quod de jure Civ. pro diversitate circumstantiarum loci scil. & damni inde secuti distinguatur *l. 28. §. 12. ff. de poenis*. Quæ quidem sententia, secundum jus Civile considerata, vera videtur, Contraria tamen hodiè magis recepta est. Non enim in infligendâ incendii poenâ qualitas loci aut domus combustæ consideranda est, sed potiùs damnum ex incendio imminens, ipsaque delicti atrocitas attendenda, quæ talem supplicii severitatem exposcit. Nam cum *d. art. 125.* generaliter loquatur absque ullâ aut loci aut facti limitatione, non minùs ignis & flammarum supplicio dignus censetur, qui in casâ rusticâ aut tugurio, in villâ aut pago incendium ponit, ac is, qui Palatium in civitate igne comburit. Quam sententiam multis præjudiciis confirmat Dn. Carpz. *prax. crim. p. 1. q. 38. n. 34. & seqq.* ubi eum quoque qui horrea, aut stabulum incendit igne concrematum esse refert.

XVII.

Q. Num hæc poena quoque locum habeat in eo, qui attentavit quidem incendium, sed non consummavit? Posset videri quod sic. Nam cum incendium sit tale delictum, quod in perniciem Reip. & multorum hominum tendit, in ejusmodi autem delictis, quantumvis non sint consummata, tamen attentans punitur poenâ ordinariâ, perinde ac si essent consummata Damhoud. *prax. rerum crim. loc. alleg. & l. 5. C. de Episc. & Clericis.*
Ve.

Verum cum non omnia delicta æquè gravia sint, idcirco neque conatus omnis æquè gravis videri potest, totumque hoc relinquendum potius arbitrio judicantis, qui pensatis circumstantiis vel ordinariam vel mitiorem pœnam reo irrogare potest. Nam & L. Corn. incendiarium à sicario hâc parte secrevisse videtur, dum ad pœnam incendiarii requirit, ut dolo ejus malo incendium factum sit, ad pœnam sicarii ut vel hominem occiderit, vel hominis occidendi causâ cum telo ambulaverit *l. 1. ff. ad L. Corn. de sicar.* Vid. Anton. Matth. *de crimin.* Videtur tamen commodè distingui posse, aut enim incendiarius jam pervenit ad actum proximum, puta, materiam igni concipiendo aptam jamdum posuit & inflammavit, vel inflammaturus impeditus est; aut tantum pervenit ad actum remotum, si nempe materiam posuit quidem sed nondum inflammavit. Priori casu pœnam ordinariam ignis infligi posse Criminalistæ ferè omnes existimant, & ulterius extendunt, licet ædes nondum ardere cœperint, cum quoad incendiarios crimen incendii perfectum, licet ignis ædes nondum arripuerit, nam per eos non stat quo minus res ad effectum ducatur. Carpzov. *I. F. p. 4. const. 17. def. 4.* Et de hoc casu intelligendi sunt Dd. cum & attentanti pœnam ordinariam dictitant. Posteriori casu mitiorem vel gladii vel fustigationis pœnam sufficere existimant. Dn. Carpz. *prax. crim. loc. alleg. n. 4. Berlich. p. 4. conclus. 24. n. 22. & seq.* Jure Saxonico res satis evidens est ex Novell. Augusti Elect. *Constit. 17. vers. Nach dem denn solche.*

XVIII.

An autem hæc pœna ordinaria in eo, qui incendium minatur verbis, daß er einem einen rothen Hahn auff's Haus

C

Haus

Haus sehen wolle/ locum habeat, dubitatur? Quidam talem simpliciter pro incendiario habent Damhoud. *d. l. n. 10.* Alii talem potius pro simplici minitatore habent, neque eum ordinariâ pœnâ afficiendum, sed carceri includendum autumant donec sufficientem de non offendendo præstiterit cautionem Berlich. *l. cit. n. 29.* Distinguiamus cum Dd. nonnullis, aut enim is, qui minatur domi suæ remanet, aut se subducit & fortassis ad suspecta loca confugit, & eorum numero se associat, qui aliâ suspiciosi sunt. Si prius posterior sententia locum habere potest. Sin posterius si nempè aufugit minitator & capitur, eum quidem plectendum esse sed non ordinariâ pœnâ censemus, P. H. D. *art. 128.*

XIX.

Nihil autem interest siue ipse quis ignem immiserit siue per alium immitti curaverit, nam uterque & Mandatarius siue Locator & Mandans pœnâ ordinariâ merito afficitur. Illum quod attinet nullum est dubium, cum in delictis ob mandatum nemo excusetur. Præterea tale mandatum est rei turpis neque obligatorium, *l. 6. §. 3. l. 12. §. 11. ff. Mand.* idè imputet sibi mandatarius, quod non perficiendum perfecit. Zoel. *in Com. ad ff. tit. Mand. n. 9.* Et gravius delinquere videtur qui lucri causâ operam suam ad perpetrationem tam horreni criminis locat, quàm qui odio invidiavé agitur id admittit, pretium enim siue merces interveniens regulariter delictum aggravat *l. 11. §. 3. & 4. ff. de injur.* Prædicta obtineat, si Locator promissionem factam adimpleverit; Cæteròquin si effectus haut fuerit secutus, h. e. incendiarius ad inflammandum conductus nec ignem posuerit, neque post initum contractum, datamque promissionem,

nem, ampliùs quidquam tentaverit, neutiquam ignis horrendo perimeretur supplicio, sed aliâ adficietur pœnâ, quia materiâ ad incendendum apta nondum positâ & inflammatâ haut perfectum & consummatum est crimen incendii per *d. super.*

XX.

Mandantem quod attinet, quia cum mandatario in pari est culpâ, ideò & ipse ordinariâ pœnâ non liberabitur, nihil enim interest, utrum propriis manibus delictum quis committat, aut an auxiliante altero faciat *l. 109. de R. J.* cum quod quis per alium facit, ipsemet facere censetur *c. 72. de R. J. in Vtro.* Nec excusabit eum, quod offensio antea præcesserit, nequaquam enim inter modos legitimæ defensionis eum quis referret, quo quis alterius ædes incendit, præsertim si spatium aliquod intercesserit, nam si statim post illatam injuriam ex nimio iracundiæ calore animo ulciscendi modum defensionis excesserit, ordinaria pœna meritò cessabit per dicta *in pr. dispur.* difficillimum enim certè est iracundiæ calorem comprimere *l. 38. §. 8. Ad L. Jul. de adult.* Infantes & infantia proximos propterea quod doli non sint capaces, incendium dolosum committere non posse statuimus, ideoque hic eos etiam ex classe eorum, qui pœnam, ob id admissum luunt, excludimus. De Pubertati proximis dubitabatur *in pr. th. 4.* Dicendum tamen quamvis in minoribus interdum animus sit satis dolosus, & malitia non rarò suppleat ætatem, infirmitate tamen iudicii adhuc laborant, & sic minor eorum est perversitas, ideò licet minor ætas non in totum eos à delicto excuset, tantum tamen operatur, ut eos ab ordinariâ pœnâ liberet. *l. 108. de R. J.* Quam sententiam etiam confirmat *Dn.*

Carpz. prax. crim. d. l. ubi juvenem quendam nobilem nondum 18. annos natum, qui patrem veneno necaverat, juris rigore mitigato, capite obtuncatum fuisse refert. De furiosis idem judicium esto per *d. sup. in th. 6.*

XXI.

Pergimus ad alteram incendii speciem, nempe eam cui culpa causam dat. Animus quidem erat hanc parum superiore methodo tractare, verum cum tempore excludar, properandum est; ideo potissimas saltem controversias, quæ in praxi ut plurimum circa hoc incendium moveri solent, discutiam. Fundamenti loco præsuppono culpam esse triplicem latam levem & levissimam. Diversimodè igitur, pro triplici nimirum culpæ distinctione, incendium culpâ committi dicitur. Velenim committitur Latâ vel Levi vel Levissimâ culpâ. Quos singulos modos breviter perlustrabimus. Latâ culpâ incendium committit is, qui talem curam in igne custodiendo non adhibet, quam quisvis homo adhibere solet, vel qui per summam & dissolutam suam negligentiam aut luxuriam incendio causam præbet *l. 11. de incend.* Sic qui materiam igni concipiendo aptam *v. c.* stramen, scœnum, aut simile quid, prope locum, in quo ignis quotidie ali solet, ponat, is in lata culpa est. Item si quis in stipulam aut spinam suam comburendæ ejus causa ignem die ventoso immiserit, & ignis ulterius evagatus vicini segetem aut vinum læserit, aut qui non observarit, ne ignis latius progrediretur, hujus culpæ reus est per *l. 30. §. 3. ad L. Aquil.* nam & is qui occasionem præbet, in culpa est. *l. ead.* Si vero die tranquillo aurâque placidâ immittat ignem, & postea ventus oriatur, qui ignem ulterius in vicini segetem inferat, dummodo debitam dili-

gen-

gentiam in avertendo aut extinguendo igne adhibuerit, culpâ vacat. *l. 30. §. 3. eod.* De pœnâ hujus incendii lata culpa commissi, variæ extant Dd. opiniones propter textum in *l. 11. ff. de incend.* ex quâ lege quidem colligitur puniendum esse incendiûm latâ culpâ commissum, pœna autem certa non exprimitur. Quidam pœnam mortis infligendam statuunt, quorum opinionem tamen omnes ferè Neoterici rejiciunt, moti potissimùm hac ratione, quia lata culpa non infamat. *§. ult. Inst. de susp. tutor.* E. multò minus pœnam mortis inducet, neque stante hac opinione jura juribus concordarent. Alii pœnâ quidem corporali, *v. g.* membri mutilatione, mitiore tamen quàm in dolo so puniendum esse statuunt. Alii aliter, prout quamplurimas & varias hac de re Dd. opiniones latè recenset *Angel. Aretin. d. tract. n. 4.* Rectiùs nobis videntur facere illi, qui hoc casu pœnam arbitrariam esse dicunt, ita ut judex pro qualitate facti pœnam aliquam corporalem citra tamen mortem, vel pœnam pecuniariam aut gravem aut leviozem imponat, id quæ probat *Farinac. q. 110. n. 18. in fin.* ubi dicit quendam, quod per jocum, atque sic latâ culpâ, ignem in duos larvatos stupâ indutos tripudiantes posuerat, qui penitus combusti fuissent, nisi eorum consocii ignem cum nive extinxissent, ad triemes per biennium fuisse condemnatum.

XXII.

Q. An incendiarius præter hanc pœnam arbitrariam ad damni & interesse præstationem quoque teneatur? Et affirmatur per *l. 9. de incendio & c.* Nam ex quovis delicto sive publico sive privato duplex judicium nasci, nec inchoato judicio criminali impediri quenquam, quò mi-

nus & civile instituat, tradit *l. ult. ff. de furt. §. 1. ult. ff. de privat. delict.* Limitatur tamen hæc regula, si actiones singulæ tendant ad diversos fines & altera *v. gr.* rem, altera verò poenam persequatur. *l. un. C. quando act. civ. crimin. prejud.* Quando enim ex uno facto plures competunt actiones, quæ non ad eundem finem tendunt, sed ad diversos, puta ad vindictam & rem familiarem damnumve datum persequendum, tunc una per alteram non tollitur. *Magnificus, Nobilissimus, Amplissimus & Consultissimus Dn. Christophorus Philippus Richter JCtus celeberrimus & Facult. Jurid. Ordinarius, Præceptor ac Promotor meus perpetim colendus in reg. juris, reg. 2. n. 46.* Secus si utraque ad vindictam tendat, tunc una alteram consumit. *l. 7. §. 1. de injur.* Ad emendationem autem interesse & damnorum hoc casu illatorum, item ad restitutionem rerum durante incendio ablatarum consequendam, plures dantur læso actiones. Potest enim agere vel ex Edicto Prætoris, vel actione furti, vel ex *L. Aquil.* *Farin. d. l.* Neceffe autem est, ut agens probet quantum damni datum fuerit. *arg. §. 4. Inst. de legat.* quod si aliunde probari nequeat, potest fieri juramento in litem, *Berl. d. l.* vel damna & interesse à judice ad certam summam æstimari, & incendiarii conscientia vel juramento minorationis committi. *Idem d. l.* Hæc poenâ incendii latâ culpâ commissi afficitur quoque is, qui per ebrietatem incendio causam dedit. *Angel. d. l. n. 5. Dn. Carpzov. prax. crim. d. q. n. 37.* ubi Scabinos Lipsienses in casu, quo per ebrii cujusdam polentam torrefacientis vulgò *des Mälzers* supinam negligentiam incendium magnum exortum ita pronunciatum refert: *So wird der verhafte Mälzer N. N. wegen solches seines Unfleisses und Unachtsams*

samkeit / in deme er über gethane Verwahrung des Volk-
sauffens sich beflissen / und dabey grossen Schaden verursa-
chet andern zum Exempel und Abscheu öffentlich billig zur
Staupe geschlagen / und nach ausgestandener Leibesstraffe
des Landes ewig verwiesen.

XXIII.

Levi culpâ committit incendium is, qui in haben-
do aut custodiendo igne non eam diligentiam adhibet,
quam quisvis frugi & prudens paterfamilias ad eum mo-
dum quem hominum natura desiderat, rebus suis adhi-
bere solet *l. 11 ff. de peric. & com. rei vend.* Hujusmodi
incendii reus ad damni restitutionem, quin teneatur nul-
lum est dubium. Huic poenæ subjacent omnes qui ex na-
turâ contractus levem culpam præstant, ut venditores
ante rei venditæ traditionem, item conductores & inquit-
lini, si eorum culpâ incendium ortum fuerit. Sed quid,
si conductori inimicitia intercesserint cum alio & hic
ignem in domo conductoris ponat ex quo & domus
conducta & aliæ plures vicinorum ædes sunt combustæ,
an tunc conductor & domino & vicinis ad damni resti-
tutionem tenetur? Possent videri quod non, cum incon-
gruum sit, ut id quod præter voluntarem accidit, redun-
det nobis in periculum *c. dilectus exi. de homicid.* & quod
delictum alterius nemini nocere debeat *l. ob marit. culp.*
C. ne ux. pro marit. l. sanimus. C. de Pæn. Contraria ta-
men opinio à plerisque Dd recepta est, cum incendium
factum fuerit occasione inimicitia conductoris cum al-
tero ideoque rectè teneri eum ad emendationem *l. 25. §.*
4. ff. Locati. arg. l. 15. ad L. C. de Sicar. & nihil interest, an
culpâ conductoris, an verò non inimicitia ortæ fuerint,
is enim qui talem inimicitiam habet, debet suam do-
mum

num cautius custodire, vel pacem cum inimicis inire. *Berlich. d. l. n. 67.* An autem vicini immediatè statim conductorè convenire possint dubitatur? Ad quod dubium respondet *Farinac. d. q. c. 2. n. 69.* quod vicini debeant prius agere contra autores incendii, & si contra eos non possint habere regressum, tunc in subsidium & non aliter agere debeant contra conductorem. Si verò ignis immixtus fuerit ab inimicis Locatoris, conductor absolvitur, cum non sit in culpâ, nec hoc casu Locator pensionem à conductore exigere potest, sed ipse potiùs ad damna conductori obligatus erit, cum incendium & damnum inde secutum dicatur datum culpâ Locatoris, vel saltem factum ad injuriam ipsius *Mascard. volum. 2. de Probat.*

XXIV.

Q. An hujusmodi incendiarius præter restitutionem damni aliâ poenâ corporali vel pecuniariâ fisco applicandâ affici possit? Quidam existimant, quod nullâ poenâ criminaliter coerceri possit, sed tantum emendatione damni, quod si non possit emendare, luat in corpore, & hanc sententiam probant *ex l. 9. de incend.* Verum cum ille textus agat de culpâ levisimâ, quæ meritò criminaliter non punitur, ideò hæc opinio subsistere nequit. Alii distinguunt inter culpam levem consistentem in omittendo & inter eam quæ consistit in committendo. Hanc non autem illam criminaliter puniri posse arbitrantur. Quas tamen opiniones omnes rejicit *Berl. d. loc.* & indistinctè sive culpa levis consistat in faciendo sive in negligendo, incendiarium criminaliter seu pecuniariter, ita ut pecunia fisco applicetur puniri posse statuit, atque ita verba criminaliter & pecuniariter pro iisdem

dem habet. Cujus sententia veritati quoque magis con-
sentanea esse videtur, quando enim multa fisco applica-
tur tunc poena non minus criminalis appellatur ac si cor-
poralis infligeretur. Sic actione injuriarum criminali-
ter instituta, reus nullâ corporis afflictivâ, sed tantum pec-
uniariâ poenâ fisco applicandâ afficitur, & idè nihil o-
minus criminalis actio dicitur. *Wesemb. incom. ad tit. de
Privat. delict. n. ult.* Quantitas autem hujus poenæ relin-
quitur arbitrio judicis, nihil enim certi circa hanc poe-
nam in jure definitum est, ubi autem certi nihil determi-
natur, tunc illud arbitrio judicis relinquitur *l. 1. §. ult. ff.
de jure delict.* Quod si incendiarius damni emendatio-
nem, rerumque incendio absumptarum restitutionem,
aut poenam pecuniariam, fortè ob rem angustam domi
solvere nequeat, modicâ & leviori corporali castigatio-
ne puniri potest. Quemadmodum hoc testatur *Wesemb.
ad ff. tit. de incend.* ubi poenam relegationis dictatam ali-
cui refert. Ut autem hæ prædictæ poenæ locum habeant
requiritur ut reus liquidis probationibus ab actore con-
victus fuerit, quod culpâ ejus excitatum sit incendium,
aliàs ad damnum refarciendum non tenetur *arg. l. pen. ff.
de incend. l. 5. §. 4. commod. Schnobel. disp. ad ff. 7. n. 6. &
ad eum Nobilissimus, Amplissimus, Consultissimus, atque Ex-
cellentissimus Dn. Præses Præceptor atque Patronus meus a-
ternum de venerandus. in Colleg. Privato.*

XXV.

Levissimâ culpâ incendium committit is qui omi-
sit vel non fecit quod optimus, prudentissimus & dili-
gentissimus & maximè industrius paterfamilias non o-
missurus vel facturus fuisset, etsi is in rebus suis ut & alius
paterfam. bonus & diligens tale quid omittere vel facere
D consue-

confueverit *l. 18. ff. Commod. §. ult. inst. de societ. Berlich. d. l.* Punitur huiusmodi incendiarius solummodo damni incendio dati reparatione *l. 9. h. t. l. 28. ff. de pœn. nulla autem præter eam criminali pœnâ affici potest iuxta omnium Dd. fermè sententiam Farinac. d. l. n. 20.* nisi quis non fuerit solvendo tunc rectè pœnâ corporali mitiori tamen afficitur *l. 9. de incend.* Ad emendationem damni rectè quoque quis obligatur, etiamsi culpa levissima in omittendo fuerit. Non obstat, quod aliàs in *L. Aquilia tantum culpa levissima quæ in faciendo, non ea quæ in omittendo est vindicetur l. 28. de pœn.* nam lex incendiaria diversa est à *L. Aquiliâ l. 7. §. 13. de Pact. Wesenb. d. l.* De hoc incendio levissimâ culpâ exorto tenetur omnis qui ad levissimæ culpæ præstationem obligatur. *Berlich. d. l.*

XXVI.

Quæri solet in genere circa incendium culposum. An Dominus seu paterfam. teneatur ex incendio familiæ seu domesticorû suorum? Quidam indistinctè affirmant ex ratione, quod paterfamilias sit caput familiæ cuius imperio reliqui omnes obediunt, & idè ejus culpæ videri adscribendum, quod minorem quàm parerat, adhibuerit diligentiam, nisi absque suorum culpâ incendium ortum fuisse probare possit. Alii planè negant quos omnes recenset *Farin. d. q. c. 3. n. 111. & seq.* Distingui mus potius aut de certâ & determinatâ personâ ex familia constar, aut non. Priori casu Dominus non tenetur, posteriore casu tenetur paterfamilias de incendio in domo ejus orto, quia in dubio præsumitur Dominus & paterfamilias adhibuisse minorem diligentiam, quàm debuit, præterea, quod ad ipsum principaliter spectat diligentia & custodia domus, & eorum quæ in domo sunt *l. 27. §. 9. ff.*

ad

ad *L. Aquil.* Rursus si persona jam apparet certa, subdistinguitur, aut illa persona deliquit circa officium suum demandatum, aut extra officium. Priori casu quin Dominus teneatur, nullum est dubium, nam cum inde ferat commodum, non iniquum erit ut quoque ferat incommodum §. 3. *inst. de Emt. Vend. l. 10. de Reg. juris. l. 15. §. 4. ff. de legat. prastan.* Posteriori casu non tenetur paterfamilias, uti expressè deciditur in *l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.* Sunt tamen & casus nonnulli, ubi paterfam. ex incendio levi culpâ domesticorum seu famulorum orto tenetur, licet in officio non deliquerint, sed extra illud, puta quando Dominus sciens famulum periculosum ebrietati addictum, malavè famæ rebus suis præficit *Berlich. d. l.*

XXVII.

Quæri quoque solet. An is qui vicini ædes demolitur, incendii à suis avertendi causâ teneatur ad damni præstationem? Negatur per expressum textum in *l. 49. §. ult. ff. ad L. Aquil.* nulla enim ibi subest injuria, nam demolitio talis spectat ad defensionem suarum ædium, quæ jure permittitur *l. 8. §. 7. de incend.* Præterea is qui hoc facit, justo metu ductus, ne ignis ad se perveniret, vicini ædes diruit *l. 49. alleg.* Cum non solum præsentem vim submovere liceat sed & impendentem, & ea quæ ex improviso, casu & ex necessitate magis quàm fraude accidunt, nunquam noxæ imputantur. *l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. Schor. Disp. 28. th. 7.* Quidam volunt damnum resarcendum esse à vicinis per *l. 1. & 2. ad L. Rhod. de iactu.* ubi succurritur ei, cujus res missæ sunt per alios, quorum res salvæ. Verùm diversa est ratio in illis, nam ibi idè reliqui tenentur, quòd omnium rerum æquale erat periculum, ut non magis unius res sperit mittenda quam al-

1160.

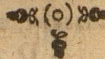
terius atque idè ei cujus res missa alias salvas fecit, succurritur. *Zaf. in Com. ff. ad L. Aquil. n. 16. in fin.* Si tamen ita convenerit inter vicinos ut si unius ædes ad conservationem totius vicinæ diruendæ forent, reliqui damnum communi contributione restitutori essent, tunc meritò damnum passus restitutionem, ex pacto petit *arg. l. 1. §. 6. ff. de pos. Schoza. loc. alleg. n. 8.*

COROLLARIA

*Pleraque ex Collegio Pandectarum Privato Nobilissimi
Dn. Præsidis ad disputationes Schnobelii
desumpta*

- Q.** An liceat aliquem occidere pro defensione rerum suarum? *Neg.*
An *avroxyeia* de jure Civili Romano sit licita? *N.*
An populus Romanus in Principem potestatem contulerit cumulativè an ad-
dicativè s. privativè? *Dist.*
An judex debeat judicare secundum acta, ut vocant, & probata, an verò juxta
conscientiam? *Dist. Nobilissimus Dn. Præses.*
An de jure Civ. nomen actionis in libello debeat exprimi? *Aff.*
An libellus & ante & post litis contestationem possit mutari? *Affirm.*
An remedium *L. 2. C. de Resc. Vendit.* etiam locum habeat in Transactione? *Aff.*
An Contractus metu initus, sit ipso jure nullus? *Dist.*
An minor habeat restitutionem in integrum si contractum invalidum jureju-
rando confirmavit? *Neg.*
An jus altius tollendi sit servitus? *D.*
An is qui quendam mortifero vulnere percussit, an ille qui postea illum exa-
nimaverit, teneatur de occiso an prior? *Dist.*
An Sponsiones sint licite? *Aff.*
An Exceptio non numeratæ pecuniæ possit post biennium opponi, si debitor
velit onus probandi in se suscipere? *Aff.*
An Perjurii de jure Civ. Rom. sit constituta pœna? *Aff.*
An legati Imp. Regum Principum &c. sint soluti *LL.* civilibus seu purè pe-
nitivis ceterorum, ad quos mittuntur? *Aff.*

F I N I S.

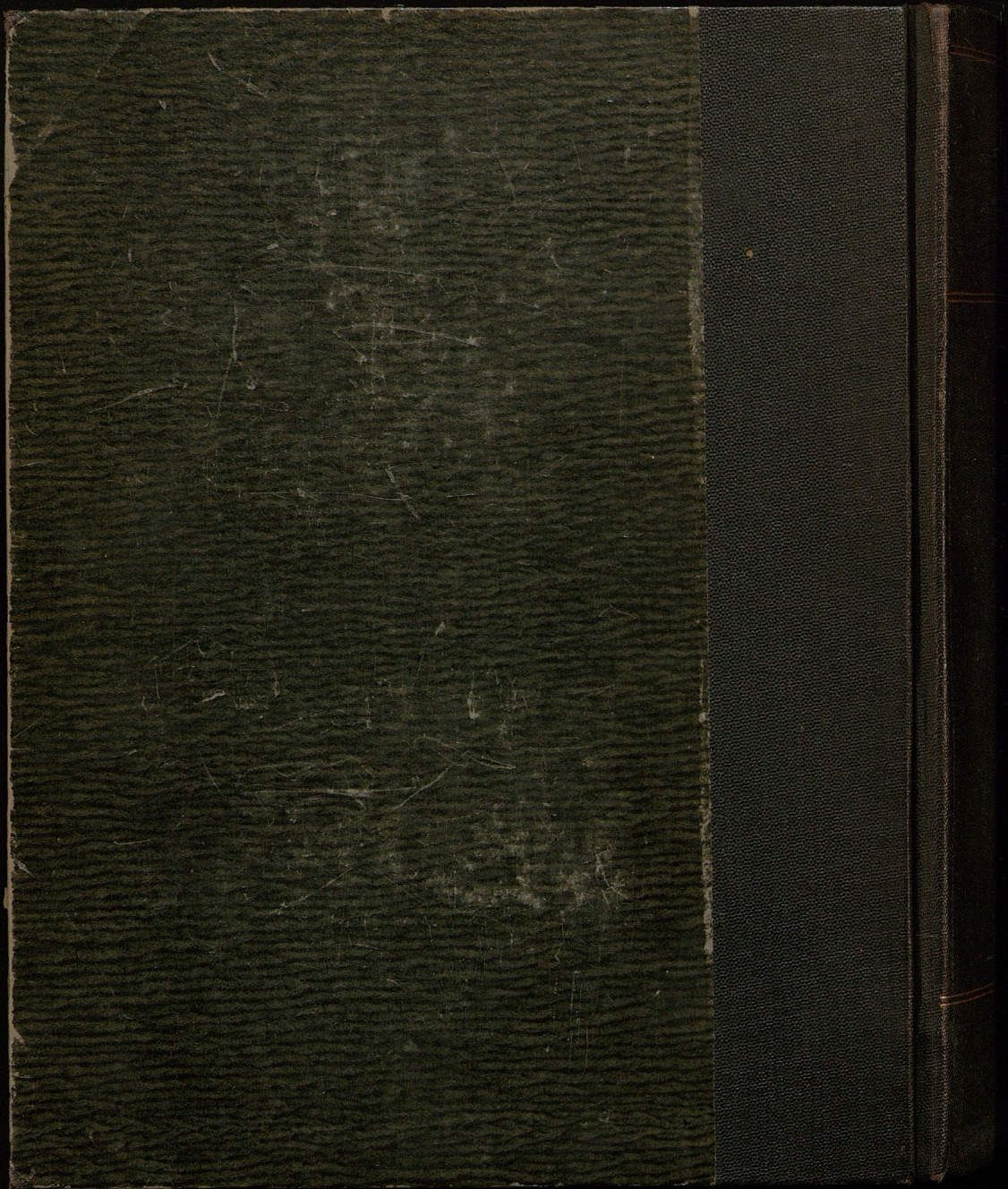

ULB Halle 3
005 132 584

V017

DISPUTATIO JURIDICA
De
INCENDIO DO-
LOSO ET CUL-

POSO,

Quam
DIVINA ANNUENTE GRATIA

Et
Magnifico Jctorum in Illustri Salanà ordine
suffragante

PRÆSIDI
VIRO

Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo

DN. JOH. VOLK. Bechmann/

J. U. D. famigeratissimo, Profess. Publ. Ordinario

longè meritissimo, Consiliario Saxonico, Curia Pro-
vincialis, Facultatis Juridicæ & Scabinatus Assessore
gravissimo.

Dn. Præceptore, Patrono ac Promotore suo summâ observantiâ
aternum devenerando,

Publica eruditorum disquisitioni subicit

LEVINUS Bindeman/ Gardel. Marchicus,

AUTOR.

In Auditorio Jctorum

Ad d. Decemb.

JENÆ, Literis JOHANNIS NISII, clc lcc LIX.